

Bogdan Tvrdo krvodajalec rekorder

Delavec iz Saturnusa Bogdan Tvrdo se je pridružil krvodajalcem kmalu po ustanovitvi prostovoljnega krvodajalstva in je do danes daroval kri že 103-krat! Tovariš Tvrdo pa ni le aktiven krvodajalec, marveč aktivno sodeluje tudi pri pridobivanju novih krvodajalcev, zlasti med mladino in delavci v Saturnusu. Poleg mnogih dosedanjih priznanj in odlikovanj je na občinski proslavi 25-letnice prostovoljnega krvodajalstva v Sloveniji prejel še posebno priznanje »zaslužen za krvodajalstvo« ter zlato značko Rdečega križa Slovenije.

Besedilo N. Š.,
Slika: JANEZ PUKŠIČ

Rdeči križ v akciji

Na pobudo občinske organizacije RK smo začeli v občini zbirati sredstva za nakup posebne kamere v prostorih inštituta za medicino dela v sklopu zdravstvenega doma Moste.

Tej pomembni akciji so se pridružile družbenopolitične organizacije in občinska skupščina, za nadaljnji potek akcije pa je zadolžen izvršni svet občinske skupščine. S to investicijo bo protituberkulozni dispanzer zelo izpopolnjen ter bo omogočen hiter in celovit pregled pacientov, ki so morali doslej hoditi na slikanje pljuč v zdravstveni dom Bežigrad.

Bili smo »za«... otroško ambulanto

Denar, ki se nabira iz II. samoprispeljka, nam bo dal tudi novo in sodobno otroško ambulanto ter nekatere skupne prostore za potrebe vsega osrednjega moščanskega zdravstvenega doma.

Pred štirimi leti smo prvič pisali o neprimernih in premajhnih prostorih, v katerih se srečujejo bolni in zdravi otroci, ki so jih starši pripeljali v posvetovalnico, o čakalnici, kjer ni pregraj za nalezljive bolezni in sploh o silovitem pritisku na zdravstveno službo, saj so se prav v teh letih priseljevali v Štepanjsko naselje številne mlade družine z otroki. Osebe je reševalo težave, kolikor se je pač na omejenem prostoru dalo; v Novih Jaršah so preuredili stanovanje in zdaj je tam stalna ordinacija za bolne otroke, iz predprostora v ginekološko ambulanto so improvizirali posvetovalnico za zdrave otroke, bolj ali manj zdrave, kakor se ponavadi pokaže; v obstoječi otroški ambulanti pa so uredili še izolirnico za nalezljive bolezni z najmanjšo ambulanto, ki si jo lahko zamislimo. Do sem je še slo, dalje ne več.

Graditi bi morali že lani maja, pa se je zataknilo pri lastništvu

dela zemljišča, No, sedaj so delavci celjskega gradbenega podjetja INGRAD že krepko spremenili podobo prepotrebne zemljišča.

Verjamemo, da bo gradnja zaključena do konca junija leta 1979 in da bodo novi prostori prihodno jesen že sprejeli prve male bolnike.

V enonadstropni stavbi bodo naslednji glavni prostori: v kleti zaklonišče, prostori za garderobo osebja otroškega dispanzera s sanitarijami, fizioterapija za otroke in odrasle, v pritličju bo triažni prostor, od koder bodo sestre usmerjale otroke v čakalnico. Zdravi, bolni in nalezljivi bolni otroci bodo popolnoma ločeni. Iz čakalnic bodo vohodi v sestrske sobe, od tu pa v ordinacije. V prvem nadstropju bodo prostori za zdravstveno vzgojo staršev, kjer se bodo lahko naučili negovati svoje zdrave in bolne otroke, tu bo demonstracijska kuhinja za pri-

pravo otroške hrane ter mentalno higienski oddelek s psihologom, socialnim delavcem, logopedom in pediatrom. Prav ta oddelek bo novost, saj ugotavljamo, da bi se marsikateri boleznik ali okvari lahko izognili ali pa jo vsaj omilili, če bi bili starši dovolj poučeni in pozorni na bolezenske spremembe pri svojem otroku.

Ko načrtujemo, zidamo in sezidamo zdravstvene zavode, so ti pogosto že ob svečani predaji ključa pretesni. Tudi v moščanskim prizidkom bo tako. Vedeti moramo, da gradimo na omejenem prostoru in z omejenimi finančnimi sredstvi in da dopuščamo enkrat za vselej, kar dopuščamo — in nič več.

V nekaj letih bodo začeli graditi novo stanovanjsko sosesko na Fužinah in prav je, če že sedaj zapišemo, da bo nujno potrebno misliti na nov moščanski zdravstveni center ali — kar po domače — središče, saj sedanji zdravstveni dom še približno ne bo mogel več sprejemati vseh bolnikov.

ALENKA LOBNIK-ZORKO

Pred poldrugim mesecem je bil položen temeljni kamen. (Foto: Dušan Jež)

ZDRAVSTVO • ZDRAVSTVO • ZDRAVSTVO • ZDRAVSTVO

Poklicna obolenja in periodični pregledi

Medicina dela je medicinska disciplina, ki se ukvarja z zdravstveno zaščito delavcev, z zdravstvenimi problemi, ki so vezani na delovne in življenjske razmere delavcev nasploh, ukvarja se s fiziologijo in psihofiziologijo poklicnih obolenj in okvar, z nesrečami v industriji in z ukrepi za napredek zdravja delavcev, s preprečevanjem nalezljivih in degenerativnih obolenj, z zdravljenjem in rehabilitacijo delavcev, ergonomijo, ekologijo itd.

Za dosego popolnega duševnega, telesnega in socialnega zdravja delavcev pa je izrednega pomena tudi preprečevanje nastanka poklicnih obolenj. Poklicno obolenje je bolezensko stanje, ki ga je povzročilo delo, delovne razmere ali okolje v nekem časovnem obdobju. Lahko bi tudi rekli, da gre za poklicni riziko v nekem delovnem obdobju delavčevega zdravja na »bolnih delovnih mestih«.

Poleg predhodnih in sistematskih pa raznih specialnih pregledov so periodični pregledi delavcev objektivno merilo poklicnega zdravja delavcev, ki delajo na zdravju škodljivih delovnih mestih. Številni bolezenski procesi, med njimi tudi poklicna obolenja, skrajšujejo življenjski program delavca. Maksimalna starost vsakega posameznika je namreč (po Plattu) programirana in tega programa ne moremo podaljšati z nobenimi medicinskimi ukrepi.

Definicija cilja je ena važnih nalog, preden pričnemo s periodičnimi pregledi. Treba je točno določiti, zakaj so ti pregledi potrebni, nato pa preglede vnesemo v načrt.

Delovne organizacije so po zakonu dolžne, da v določenih

časovnih intervalih opravijo periodične preglede oseb, ki delajo na poklicno ogroženih delovnih mestih. Potrebni so tudi kontrolni pregledi oseb, pri katerih je bila ugotovljena poklicna ali druga okvara zdravja ali če samo obstaja sum v poklicno zdravje delavca, kar bi lahko imelo za posledico večjo ali manjšo invalidnost.

Prek periodičnih zdravniških pregledov je moč poklicne bolezni in druge okvare v zvezi z delom odkriti čimprej, tako lahko čimprej tudi medicinsko preventivno ukrepamo.

V primerjavi s predhodnimi in sistematskimi pregledi so periodični pregledi ciljni pregledi, ker ciljajo na poklicne škodljivosti delovnega okolja in okvare, ki jih te poklicne škodljivosti izkazujejo na posameznih organih ali pa zdravstveno okvarijo celotni človekov organizem.

Na strani 1156 Ur. l. SFRJ, št. 40-75-632 je objavljen družbeni dogovor o seznamu poklicnih bolezni. Podpisalo ga je 17 odgovornih oseb iz vse Jugoslavije. Novost tega seznama je povečano število poklicnih obolenj; prejšnji seznam jih je vseboval 44, novi in sedaj veljavni pa kar 52.

Družbeni dogovor določa bolezni, ki se štejejo za poklicne bolezni po 18. členu zakona o temeljnih pravicah iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja in 32. členu zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju vojaških zavarovancev, dela, pri katerih se te pojavljajo in pogoje, v katerih se štejejo za poklicne bolezni.

Predpisani so tudi časovni roki in obseg pregleda glede na škodljivost. Zato mora praviloma vse periodične zdravniške preglede opraviti specialist medicine dela ali vsaj zdravnik s postdiplomskim tečajem iz medicine dela. Vse druge specialistične usluge pa vključujemo v preglede na konkretne zahteve.

Pred pričetkom periodičnih pregledov mora imeti zdravnik na vpogled:

1. zadnje ekološke meritve poklicnih škodljivosti,
2. seznam škodljivih delovnih mest,
3. seznam in opis škodljivosti, npr. toksikološke substance itd.,
4. seznam delavcev, rok pregleda in časovno izpostavljenost škodljivostim (leta, meseci).

Pregled je pravno veljaven dokument in je vsakdo, ki dela na zdravju škodljivem delu, dolžan odzvati se povabilu v določenem časovnem roku.

Periodični zdravniški pregled morajo opraviti:

1. vsi učenci v gospodarstvu (na 6 mesecev — šolski dispanzer),

2. mladinci do 18. leta starosti (vsakih šest mesecev),

3. delavci do 21. leta starosti, če delajo pri delih, ki so nevarna za zdravje (npr. kritičen ropot, vibracije, ionizirajoča sevanja, onesnaženje zraka), (na 6 mesecev),

4. osebe, ki delajo na delih, posebno škodljivih za zdravje. Po končanem periodičnem pregledu je treba podati oceno poklicnega zdravja in morebitne predloge.

Velja pripomniti, da škodljivosti, ki imajo izvor na delovnem mestu, ne ogrožajo samo delovnega okolja, temveč pogosto onesnažujejo tudi zunanje okolje, kjer delavci in drugi živijo:

1. atmosfero — zrak (SO₂ — smrad, prah, ropot itd.),
2. litosfero zemlja (nafta, odpadna olja, odplake itd.),
3. hidrosfero — voda (kisline, lug, pesek itd.) in
4. biosfero vse živo (klor itd.).

Kadar so poklicne škodljivosti znane, bo specialist medicine dela opravil po programu določen periodični pregled z drugimi specialisti, in to obvezno ali po potrebah. Prav tako bo opravil občasne laboratorijske preiskave — ali pa po potrebi. Dostikrat pa se poklicne škodljivosti skrivajo pod različnimi komercialnimi imeni.

Zadnji čas posvečamo posebno pozornost obratovni, ki povzroča rakasta obolenja, npr. rak jeter, pljuč, mehurja itd.

(Nadaljevanje prihodnjic)
dr. BORIS MOŠKON

25 let prostovoljnega krvodajalstva

Po uvodnem pozdravu predsednice OO RKS Roze Rus je spregovoril predsednik občinske skupščine Marjan Moškrič. (Foto: Janez Grčar)

Proslavam ob 25-letnici prostovoljnega krvodajalstva na Slovenskem se je pridružila tudi organizacija RK naše občine. Prek 100 krvodajalcev in 30 organizacij združenega dela je za aktivno delo pri razvoju krvodajalstva prejelo priznanja »zaslužen za krvodajalstvo«.

Proslava je bila v kulturnem domu Vevče z bogatim kulturnim programom. Udeležila se je tudi delegacija RK Peščenica iz Zagreba.

NS

Glasilu ljubljanskih delavcev v zdravstvu

Marca letos je izšla prva številka Glasila delovne organizacije Zdravstveni dom Ljubljana. Glavni in odgovorni urednik Glasila je dr. VALTER KOSER, doma iz Ptuja, a že dobrih 16 let živi in dela v naši občini ter se ima tudi sam že za pravega Moščana. Naši občani ga dobro poznajo, saj je ves ta čas zdravnik splošne prakse v moščanskem zdravstvenem domu. To delo ga veseli, z ljudmi rad navezuje stike in jim pomaga.

Obiskali smo ga, da bi nam kaj več povedal o svojih prvih izkušnjah pri zahtevnem uredniškem delu.

NAŠA SKUPNOST: Zakaj ste začeli izdajati glasilo?

DR. KOSER: V zdravstvu se nenehno trudimo, da bi bili čimbolj organizirani, saj to pomeni hitrejšo, boljše in tudi cenejše storitve. Pred leti so zdravstvene domove v Ljubljani ločevale občinske meje in med njimi ni bilo prave povezave, kaj šele delitve dela. Danes imamo enotno OZD Zdravstveni dom Ljubljana, ki jo sestavljajo občinski zdravstveni domovi kot TOZD. Tako se je izboljšala povezava med njimi samimi, boljše pa je tudi sodelovanje s specializiranimi zavodi, npr. s kliničnim centrom ali z urgentnim oddelkom poliklinike, ki vseskozi opravlja enotno dežurno službo za vso Ljubljano.

Naj navedem nekaj števil: V Mostah imamo 171 delavcev v zdravstvu, v Polju 75; celotna OZD Zdravstveni dom Ljubljana pa ima kar okrog 1700 zaposlenih. Prav zato smo se odločili okrepi medsebojno obveščanje in tako je prišlo do izdajanja Glasila.

Nsk: Ali ste prej že imeli kako glasilo?

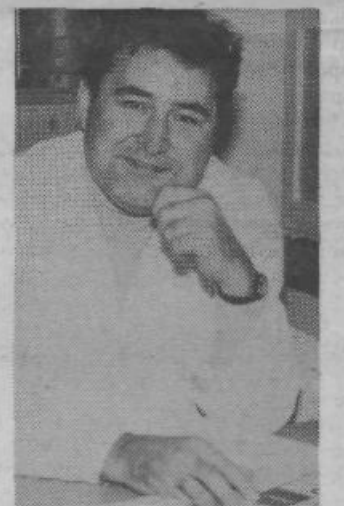
DR. KOSER: Pred leti smo imeli Informator, ki pa zaradi tehničnih težav ni dolgo izhajal. Zdaj so možnosti boljše in zaradi rastočega števila zaposlenih tudi potrebe večje. Zdašnjemu Glasilu torej vsekakor lahko napovemo boljše prihodnost.

Nsk: Osnovni namen Glasila je torej jasen. Nam lahko poveste tudi kake podrobnosti?

DR. KOSER: Zdravstveni delavci že nekaj časa izdajamo debelejšo publikacijo, tako imenovani Hitri informator, ki nas obvešča o najaktualnejših zadevah v zdravstvu. Izhaja pa v rednih presledkih, približno mesečno — zato je njegov glavni namen hitro, sprotno obveščanje o vseh dejavnostih sporazumov, za poročila o personalnih spremembah ali za čisto strokovne probleme. Glasilo in Hitri informator naj bi se torej čimbolj dopolnjevala.

Nsk: Že kot študent ste bili zelo aktivni, član ZK ste od leta 1948, bili ste predsednik terenskega odbora SZDL, zdaj ste delegat tako na občin-

ski kot republiški ravni, zelo ste aktivni na področju zdravstva, v ljubljanskem dnevniku ste pisali npr. podlistek Iz ordinacije in še bi lahko naštevali. Zaradi vaših izkušenj so vas tudi izbrali za urednika Glasila. In vendar dovolite vprašanje: Ali imate kake težave sedaj, ko je Gla-

dr. Valter Koser

silo vendarle šele začelo svoje poslanstvo in ali morda na osnovi dosedanjih spoznanj že predvidevate kake izboljšave?

DR. KOSER: Za tehnično urejanje je dobro poskrbljeno, tudi v uredniškem odboru ne manjka ljudi, težko je le vse dobiti skupaj. Nimamo zunanjih sodelavcev, saj so v odboru sami zdravniki. Že samo delo zdravnika pa zahteva mnogo časa in energije. To je težko uskladiti, toda trudimo se, da bi sodelovalo čimveč piscev, da bi bilo čimveč polemike, v kateri bi pisci izražali svoja stališča do obravnavanih zadev. To je naša glavna naloga tudi v prihodnje, ker bomo le tako omogočili res vsestransko in sprotno obveščanje ter sodelovanje.

Nsk: Zahvaljujemo se vam za vaše izčrpane odgovore in vam tudi naprej želimo mnogo uspeha pri uredniškem in zdravniškem delu.

Za konec pa naj prepisemo še dve misli iz prve številke Glasila:

»Brez odgovornega dela ni samoupravljanja.«

»Resnice in velike ideje mobilizirajo ljudi in jih naredijo večje, polresnice in verbalizem pa hrome interese in iniciativo ljudi ter jih delajo sebične.«

Besedilo in slika: D. Jež